

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžso/28/2015
Identifikačné číslo spisu:	8014200291
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8014200291.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Patryk Zabawa - ARTIMA, IČO: 46 022 546, Centrálna 632/7, Svidník, zastúpený: JUDr. Dušan Remeta, advokát, Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí žalovanej č. 336-2/2014-BA zo dňa 16. januára 2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č.k. 4S/15/2014-26 zo dňa 16. októbra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 16. októbra 2014, č.k. 4S/15/2014-26, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

V správnom konaní vydala Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov rozhodnutie č. 26072-29/2013-PO zo dňa 22. októbra 2013, ktorým bolo rozhodnuté, že pánovi K. N., nar. XY, nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti, ako zamestnancovi zamestnávateľa Patryk Zabawa - Artima, 17. novembra 116, Prešov, IČO 46022546, od 1.2.2011 do 31.1.2012, podľa slovenskej legislatívy. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalobca aj pán K. N. odvolal, pričom Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán, obe odvolania rozhodnutím č. 336-2/2014-BA zo dňa 16. januára 2014 zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 16. októbra 2014 č.k. 4S/15/2014-26 žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 336-2/2014-BA zo dňa 16. januára 2014, zamietol a účastníkom náhradu trov nepriznal.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že v žalobe absentuje tvrdenie o porušení subjektívnych práv žalobcu, ktorá povinnosť vyplýva z ustanovení O.s.p. Za nedôvodnú považoval námietku žalobcu, že prvostupňový správny orgán a žalovaná, ako organizačné zložky Sociálnej poisťovne, neboli oprávnené vykonať v predmetnej veci kontrolu vo vzťahu k reálnemu výkonu zamestnania zamestnancami žalobcu, a to s poukazom na § 195 ods. 1 až ods. 3 a § 196 ods. 1 až ods. 7 zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), keď z ustanovenia § 196 ods. 1 vyplýva široká definícia dôkazu, a teda zákon nevylučuje, aby Sociálna poisťovňa v rámci

dokazovania vykonala šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu veci a na základe takto zisteného stavu veci rozhodla. Za nedôvodnú považoval tiež námietku porušenia zásady dvojínštančnosti konania, keďže žalovaná nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňových rozhodnutí, pričom oba stupne konania tvoria jeden celok. Žalovaná druhostupňové rozhodnutie len podrobnejšie odôvodnila, pričom takýto postup dovoľuje zákon o sociálnom poistení.

Prvostupňový rozsudok napadol odvolaním žalobca. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie a zruší napadnuté rozhodnutie žalovanej a žalobcovi prizná náhradu trov prvostupňového, ako aj odvolacieho konania. Podľa jeho názoru krajský súd pochybil, keď nekonal s pánom N., ktorý bol tiež účastníkom správneho konania a napadnutým rozhodnutím boli dotknuté jeho práva a povinnosti. Namietal porušenie práva na spravodlivý proces, na dodržanie zásad správneho konania, práva vlastniť majetok, na podnikanie za rovnakých podmienok ako domáce subjekty, právo na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou a vo vzťahu k svojim zamestnancom namieta aj porušenie subjektívneho práva na prácu, práva na slobodnú voľbu povolania, práva na pracovný príjem a zásah do ich majetkovej sféry. Žalobca uvádza, že v dôsledku rozhodnutia žalovanej má ťažkosti s udrжанím doterajších a náborom nových zamestnancov, a pri znižujúcom sa počte zamestnancov nie je schopný dodržať zmluvné podmienky dohodnuté s obchodnými partnermi. Nesúhlasil so záverom prvostupňového súdu, že postupom žalovanej nedošlo k porušeniu princípu dvojínštančnosti správneho konania. Žalovaná sa podľa mienky odvolateľa nevysporiadala s argumentáciou žalobcu a jeho zamestnancov a odvolania zamietla z dôvodov a skutočností, ktoré boli po prvýkrát oznámené až žalovanou v jej rozhodnutí. V tomto smere malo byť žalobcovi a jeho zamestnancom odňaté ich právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy. Týmto novými dôkazmi a skutočnosťami mali byť predovšetkým argumenty žalovanej súvisiace s nepreukázaním registrovaného miesta podnikania zamestnávateľa, ku ktorým sa žalobca a jeho zamestnanci nemali možnosť vyjadriť, nakoľko boli po prvýkrát spomenuté až v druhostupňovom rozhodnutí. Žalobca ďalej namieta, že do kompetencie žalovanej nepatrí uskutočňovanie kontroly týkajúcej sa reálneho výkonu činnosti zamestnancov. Žalobca v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie žalovanej č. 7942-3/2014 zo dňa 29. januára 2014, kde žalovaná konštatuje, že nie je oprávnená vstupovať do pracovnoprávných vzťahov a výkon činnosti zamestnancov je oprávnený kontrolovať len inšpektorát práce, ktorého kontrolné zistenia sú pre ňu záväzné. Primárnou pracovnou náplňou zamestnancov žalobcu je roznos letákov, ktoré si zamestnanci preberajú v externej spoločnosti vo Svidníku. Podľa špecifických podmienok jednotlivých zákaziek žalobca následne kontaktuje zamestnancov a poverí ich roznášaním letákov na vybraných lokalitách. Z preberania a distribúcie letákov má zamestnávateľ vyhotovené fotografické záznamy, roznášanie kontrolujú iní zamestnanci a zamestnancom sa vedú dochádzkové listy, čo jednoznačne preukazuje reálny výkon činnosti na území SR. Žalobca namietal aj spôsob výkonu kontroly, nakoľko z rozhodnutia žalovanej vyplýva, že práve na základe vykonaných kontrol u žalobcu dospela žalovaná k tomu, že žalobca nespĺňa podmienku reálneho výkonu činnosti. Žalobca pritom organizačnej zložke predložil všetky podklady, ktoré si kontrolóri vyžiadali. Žalovaná si nevyžiadala ďalšie doklady, nepristúpila k osobnému výsluchu zamestnancov a ani inému spôsobu preverení tvrdenia. Okrem toho pravidelne daňovému úradu odovzdáva štvrťročné súhrnné výkazy a každý rok podáva aj daňové priznanie na daň z príjmu, z ktorých vyplýva nie len to, že žalobca reálne vykonáva činnosť, ale aj v akom rozsahu. Pokiaľ ide o nepreukázanie reálneho výkonu činnosti, nie je možné zo samotnej okolnosti nezastihnutia zamestnávateľa alebo zamestnanca v mieste podnikania v čase výkonu kontroly vyvodíť záver, že u žalobcu nebol preukázaný reálny výkon práce jeho zamestnancov na území Slovenskej republiky; v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie žalovanej č. 8519-5/2012-BA zo dňa 28.06.2012, v ktorom táto vyslovila totožný názor. Má za to, že súd prvého stupňa sa nevysporiadala s ďalšími argumentmi uvedenými v žalobe, najmä porušením princípu rovnakého zaobchádzania. Ďalej namietol, že došlo k neprípustnej retroaktivite v rozhodnutiach žalovanej. Aj podľa praktickej príručky, na ktorú sa žalovaná odvoláva, prípadné zistenia zakladajúce zmenu uplatniteľnej legislatívy, sa aplikujú až od momentu zistenia, nie spätne.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaná uviedla, že Sociálna poisťovňa vykonáva kontroly reálneho výkonu činnosti zamestnancov, ktorí majú bydlisko v X., a ktorých zamestnávateľ má sídlo na území Slovenskej republiky, vykonáva na základe podnetu ZUS Vášava a z dôvodu pretrvávajúceho trendu narastajúceho

počtu „registrovaných poľských zamestnávateľov“ vzbudzujúceho podozrenie zo zneužívania systému verejného zdravotného poistenia, ktoré avizovala najmä ZP Dôvera a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Len v prípadoch, kde sa nepreukáže reálny výkon činnosti dotknutého zamestnanca, rozhoduje Sociálna poisťovňa o tom, že zamestnancovi nevzniklo, resp. zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. V prípade, ak Sociálna poisťovňa už vystavila zamestnancom žalobcu formulár E101 SK/PD A1, títo zamestnanci podliehajú slovenskej legislatíve až do dňa platnosti formulárov. Ak ide o zamestnancov, ktorým doteraz nebol vystavený formulár PD A1 o určení uplatniteľnej legislatívy a na základe kontrol nebol preukázaný reálny výkon činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky a splnenie podmienok registrovaného sídla zamestnávateľa, Sociálna poisťovňa rozhodne o tom, že dotknutému zamestnancovi povinné sociálne poistenie na území Slovenskej republiky nevzniklo. O uvedených skutočnostiach bola informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS vo Varšave listom č. 36968-2/2013-BA zo dňa 25. júla 2013, na ktorý žalobca v odvolaní poukazuje. Poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Varšava listom č. 992900/502/32/2013 zo dňa 10. októbra 2013 tieto skutočnosti akceptovala. V tejto súvislosti žalovaná uvádza, že pobočky Sociálnej poisťovne postupujú podľa uvedených postupov vo vzťahu ku všetkým zamestnancom, bez rozdielu národnosti či štátnej príslušnosti, preto nie je opodstatnené tvrdenie žalobcu o porušení princípu rovnakého zaobchádzania. Nezasahuje do majetkových práv žalobcu, keďže nerozhoduje o odvodovej povinnosti, ale o vzniku, resp. zániku sociálneho poistenia zamestnancov žalobcu podľa slovenskej legislatívy, čo má za následok, že za týchto zamestnancov nebol povinný platiť poistné na povinné sociálne poistenie. Žalovaná tvrdí, že žalobcovi takisto nebráni využívať právo na podnikanie a dosahovanie zisku. Na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov nepostačuje len formálnym spôsobom deklarovať podnikanie, napr. obchodnými, pracovnými zmluvami, dochádzkami zamestnancov. Sociálna poisťovňa vychádza aj z dohodnutých mzdových podmienok. Dochádzať z Poľskej republiky do rôznych miest Slovenskej republiky, odpracovať napr. 1 alebo 3 hod. denne, sa javí ako neefektívne, t.j. je predpoklad, že výdavky významným spôsobom presahujú príjmy. Uvedené potom vyvoláva podozrenie z obchádzania právnych predpisov Poľskej republiky. Žalovaná poukazuje na rozsudok Súdneho dvora zo 4. októbra 2012 vo veci C-115/11, z ktorého vyplýva, že inštitúcia vystavujúca osvedčenie E 101 (korešpondujúce s osvedčením PD A1) je povinná vykonať riadne posúdenie skutkových okolností relevantných na uplatnenie pravidiel pre posudzovanie uplatniteľnej právnej úpravy v oblasti sociálneho zabezpečenia a v dôsledku toho zaručiť správnosť informácií, ktoré figurujú v tomto osvedčení. Keďže daňové úrady neurčujú uplatniteľnú legislatívu, stanovisko daňového úradu by bolo irelevantné. Daňové úrady pri plnení daňovej povinnosti daňovníka neskúmajú reálny výkon činnosti, ale len správnosť odvedenej dane na základe predložených dokladov. Sociálna poisťovňa neargumentuje tým, že je oprávnená vstupovať do pracovno - právnych vzťahov, ale poukazuje na skutočnosť, že je oprávnená kontrolovať splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy v súlade s koordinačnými nariadeniami, ktoré upravujú oblasť sociálneho zabezpečenia. K námietke, ktorou žalobca poukazuje na rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. 8519-5/2012-BA zo dňa 28.06.2012 uvádza, že ide o jediné rozhodnutie v skutkovo a právne obdobnej veci, ktorým bolo zrušené rozhodnutie prvostupňového orgánu. Sociálna poisťovňa však prehodnotila svoj právny názor. Súčasne uviedla, že kontrola vykonaná zamestnancami Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov, v období od 23. mája 2012 do 05. septembra 2012, na ktorú žalobca poukazuje v žalobe, bola zameraná na kontrolu odvodu poistného na sociálne poistenie a plnenie povinností zamestnávateľa uložených zákonom o sociálnom poistení. V rámci tejto kontroly sa nezisťovali skutočnosti relevantné na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov žalobcu. Vzhľadom na všetky uvedené argumenty žalovaná navrhla, aby odvolací súd prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zmenu.

Prvostupňovým rozhodnutím č. 26072-29/2013-PO z 22. októbra 2013 Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov rozhodla, že pánovi K. N., nar. XY nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa Patryk

Zabawa - ARTIMA, 17. novembra 116, Prešov, IČO 46022546, od 01. februára 2011 do 31. januára 2012 podľa slovenskej legislatívy. Žalovaná rozhodnutím zo 16. januára 2014 toto rozhodnutie potvrdila.

Podľa § 250 ods. 1 O.s.p. účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu, uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

K. N. bol ako zamestnanec žalobcu účastníkom správneho konania, pričom je celkom zrejmé, že zrušenie napadnutého rozhodnutia sa bude dotýkať jeho práv a povinností, keďže predmetom rozhodnutia bola otázka, či K. N. vzniklo povinné sociálne poistenie podľa slovenskej legislatívy. Od vzniku povinného sociálneho poistenia sa potom odvíja celý rad práv v oblasti nemocenského, dôchodkového poistenia, poistenia v nezamestnanosti, napr. právo na dávky v nezamestnanosti, nemocenské, resp. dôchodkové dávky. Zrušením napadnutého rozhodnutia by teda mohli byť dotknuté jeho práva.

Pokiaľ krajský súd nepribral do konania K. N., postupoval v rozpore s § 250 ods. 1 veta druhá O.s.p.. Odvolací súd preto rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f) a ods. 2 O.s.p.

V ďalšom konaní krajský súd priberie do konania K. N., vec znovu prejedná a rozhodne. V novom rozhodnutí vo veci znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.